

τοῦ κυρίου Ἀμβρόσιου, οὔτε νὰ ἀριθμήσωμεν ποσάκις ἐξήγαγε τοῦ κόλπου του τὸ ὀγκῶδες ὀρολόγιόν του καὶ τὸ ἔφε-
ρεν εἰς τὸ οὖς του, ὅπως βεβαιωθῇ ὅτι δὲν ἐσταμάτησεν.

Εἰς τὸν σταθμὸν ἐγένετο ὀλίγη κίνησις, οἱ ὑπάλληλοι καὶ οἱ ἀχθοφόροι κατέλαβον τὰς θέσεις των, ὁ δὲ κύριος Ἀμβρόσιος ἴστατο ἐκεῖ, παρὰ τὴν εἰσόδον, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς ὀριζόμενον σημεῖον, μὲ τὸ οὖς τεταμένον ἵνα ἀκούσῃ συριγμὸν.

— Ἰδοὺ, φθάνει! ἀνεφώνησεν αἴφνης πλήρης προσδοκίας.

Καὶ πράγματι ἠκούσθη συριγμὸς καὶ ἡ ἀμαξοστοιχία φθάσα διηλθε πρὸ τοῦ λιποψυχούντος ἐκ συγκινήσεως πατρός, καὶ παρῆλθε ταχέως.

— Εἶνε ἡ κατ'εὐθεῖαν, εἶπον οἱ ὑπάλληλοι.

— Τί θὰ εἰπῇ κατ'εὐθεῖαν;

— Θὰ εἰπῇ ὅτι δὲν σταματᾷ εἰς τὰ χωρία, παρὰ μόνον εἰς τὰς πόλεις.

— Ἀλλ' ὁ υἱός μου ἦτο μέσα καὶ τώρα;

— Θὰ εἶνε εἰς τὴν ἄλλην ἢ ὅποια φθάνει μετὰ δύο λεπτά.

Καὶ ὁ κύριος Ἀμβρόσιος κατέλαβε τὴν προτέραν θέσιν του παρατηρῶν.

Τὴν φορὰν ταύτην θὰ ἦτο ἐκεῖ, καὶ τὸ πρόσωπόν του ἠκτινοβόλοι ἀκούοντας πάλιν τὸν συριγμὸν. Ἐμήκυνε τὸν λαιμόν, ὥστε τὸ βλέμμα καὶ διέκρινε μακρὰν, πολὺ μακρὰν, καπνὸν διαγραφόμενον εἰς τὸν ὀρίζοντα· εἶτα ἡ ἀμαξοστοιχία... ἄ, πόσον βραδύνει... ἔφθασε... ἐστάθη τέλος. Ἀνοίγονται αἱ θυρίδες, ἐξέρχονται διάφοροι χωρικοὶ μὲ ἀλέκτορας ἐντὸς κανίστρων· ἡ λαβὴ ἐνὸς κανίστρου ἐνεπλήσθη εἰς τοὺς χρυσούς τοῦ ἐπωμίου μιᾶς κυρίας. Τί ἀπροσδόκητον συμβάν! δὲν ἠδύνατο ἐκείνη ἡ χωρική νὰ ἐξέλθῃ τελευταία; Ἰδοὺ αὐτὸς Ὅχι, εἶνε ἕνας ἀνθρωπίσκος πεντηκοντούτης. Ὁ κομψὸς ἐκεῖνος πῖλος, ὅστις φαίνεται, εἶνε ἰδιόκός του... Ναί, εἶνε ὁ Ἑρρ... Ὅχι, δὲν εἶνε ἐκεῖνος.

Καὶ ἡ καρδία του ἐπαλλε ἰσχυρῶς, ψυχρὸς δὲ ἰδρῶς περιέριε τὸ μέτωπόν του.

Αἰφνης κρότος πράγματος πεσόντος ἔλαμε πολλοὺς τῶν ἐπιβατῶν νὰ στραφῶσι καὶ παρατηρήσωσι τὸν κύριον Ἀμ-

βρόσιον θλίβοντα ἐπὶ τοῦ στήθους του τὸν Ἑρρίκον του καὶ καλύπτοντα αὐτὸν διὰ φιλημάτων. Ἐν τῇ σπουδῇ του νὰ ὁρμήσῃ πρὸς τὸν υἱόν του, τῷ ἔπεσεν ἡ χονδρὴ ράβδος του καὶ ἐχάθη ὁ πῖλός του.

Ὁ κύριος Ἀμβρόσιος ἀπήλλαξε μετὰ προθυμίας τὰς χεῖρας τοῦ Ἑρρίκου ἀπὸ τῶν ἀποσκευῶν του καὶ τὰς ἔφερεν ὁ ἴδιος μέχρι τῆς ἀμαξίας, ἔνθα εἰσήγαγε πρῶτον τὸν ἱατρὸν του, ἀκολουθῶν δὲ καθήσας πλησίον του, τὸν ἐνηγκαλίσθη ἐκ δευτέρου μὲ πρόσωπον πλημμυροῦν ἐκ δακρύων.

— Πατέρα! ἡσύχασε, τῷ ἔλεγεν ὁ Ἑρρίκος.

Ἀλλ' ἐκεῖνος:

— Ἀρσέ με νὰ ξεθυμᾶνω, εἶμαι πολὺ εὐτυχής, ἐτροχύλιζεν.

Ἐφθασαν εἰς τὴν οἰκίαν. Ὁ Ἑρρίκος δὲν ἔλαβε σχεδὸν καιρὸν νὰ ἐναγκαλισθῇ τὴν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν του. Ὁ κύριος Ἀμβρόσιος ἦτο πλησίον του καὶ τὸν ἔσυρεν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς μέρους εἰς τὸ ἄλλο. Ἐζήτει νὰ τῷ δείξῃ τὸν κῆπον, νὰ τὸν συνοδεύσῃ εἰς τὸν λαχανόκηπον, εἰς τὸν ἀμπελῶνα.

Ἀλλ' ὁ Ἑρρίκος τῷ ἔλεγε:

— Πηγίνωμεν ἐκεῖ αὖριον, πατέρα, ἄφες με νὰ ἡσυχάσω σήμερον μὲ τὴν μητέρα καὶ τὴν Ἰωσηφίαν. Καὶ ἐκεῖνος ἐκάθητο πλησίον του ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου τὸν ἤθελεν ὀλόκληρον διὰ τὸν ἐαυτόν του. Ἐφθασαν οἱ προσκεκλημένοι. Ὁ κύριος Ἀμβρόσιος κατεγίνετο εἰς τὸ νὰ παρουσιάσῃ τοῖς πᾶσι τὸν υἱόν του Ἑρρίκον καὶ νὰ διηγήται ὅτι πάντοτε ὑπῆρξε καλὸ παιδί καὶ ἀνέκαθεν ἐδείκνυε μεγάλην εὐφυΐαν.

Εἰς τὸ γεῦμα ἡ τιμητικὴ θέσις ἐδόθη τῷ Ἑρρίκῳ. Φιλέλαι ἐκενώθησαν πολλὰ πρὸς τιμὴν του καὶ ὅταν οἱ ἀρχαῖοι φίλοι τῆς οἰκογενείας προπίνοντες ἐκραύγασαν ὁμοφώνως: «Εἰς υἱεῖαν τοῦ ἱατροῦ», ὁ κύριος Ἀμβρόσιος ἔφερε τοὺς βραχίονας περὶ τὸν τράχηλον τοῦ υἱοῦ του καὶ ἐψιθύρισε κλαίων:

— Ἑρρίκε, μὲ κατέστησες εὐτυχῇ, ὁ Θεὸς νὰ σὲ εὐλογήσῃ.

Παρῆλθον ἔτη ὁ Ἑρρίκος κατέστη γέρον, ἀλλ' οὐδέποτε ἐλησμώνησε τὴν ἡμέραν ἐκείνην, οὔτε τὴν εὐχὴν τοῦ ἀγαθοῦ πατρός του: «ὁ Θεὸς νὰ σὲ εὐλογήσῃ».

ΕΥΘΑΛΙΑ Α. ΙΩΝΙΔΟΥ.

ΕΔΜΟΝΔΟΥ ΔΕ ΑΜΙΤΣΙΣ

Ι Σ Π Α Ν Ι Α

Μεταξὺ τοῦ *patio* καὶ τῆς ὁδοῦ ὑπάρχει εἰς πρόδομος. Εἰς τὰς τέσσαρας πλευρὰς τοῦ *patio* ἐγείρονται λεπτοὶ στύλοι, ὑποστηρίζοντες εἰς τὸ ὕψος τοῦ πρώτου πατώματος εἰδὸς τι στοᾶς κλεισμένης διὰ μεγάλων ὑάλων. Ἀνωθεν τῆς στοᾶς ἐκτείνεται ὀθόνη σκιαζούσα τὴν αὐλήν. Ὁ πρόδομος εἶνε λιθόστρωτος διὰ μαρμάρου, ἡ θύρα ἔχει δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ στύλους καὶ ἄνωθεν ἀνάγλυφα, κλείεται δὲ διὰ λεπτῶν σιδηρῶν καὶ κομφοτάτων κιγκλιδῶν.

Εἰς τὸ βάθος τοῦ *patio* καὶ ἀπέναντι τῆς θύρας, ἐγείρεται ἓν ἀγαλμα, ἐν τῷ μέσῳ μία κρήνη, περίξ δὲ καθίσματα, τραπέζιον δι' ἐργασίαν, εἰκόνες, ἀγγεῖα μὲ ἄνθη.

Τρέχω εἰς ἄλλην θύραν· ἄλλο *patio*, μὲ τοὺς τοίχους κεκαλυμμένους διὰ κισσοῦ καὶ τριγύρω μὲ σηκούς, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἦσαν ἀγαλμάτια, προτομαί, ὑδρίαι.

Πλησιάζω εἰς τρίτην θύραν· ἄλλο *patio* μὲ τοὺς τοίχους πλήρεις μωσαϊκῶν, ἓνα φοινικα εἰς τὸ μέσον καὶ τριγύρω πλῆθος ἀνθῶν. Εἰς τετάρτην θύραν, μετὰ τὸ *patio*, ἄλλος πρόδομος, μετὰ τοῦτον, δεύτερον *patio* μὲ ἄλλα ἀγάλματα, ἄλλους στύλους, ἄλλας κρήνας. Καὶ ὅλαι αὗται αἱ αἰθούσαι καὶ αὐτοὶ οἱ κῆποι εἶνε τόσον καθαροὶ καὶ τόσον στιλπνοί, ὥστε εἴμπορεῖς νὰ σύρῃς τὴν χεῖρά εἰς τοὺς τοίχους, εἰς τὸ δάπεδον χωρὶς νὰ μείνῃ οὐδαμῶς ἴχνος τι, καὶ τόσον ὁρσε-

ροί, ἀρωματώδεις, καὶ ὑπὸ ἀορίστου τινὸς φωτὸς φωτιζόμενοι, ὥστε καταλαμβάνεσαι ὑπὸ ἀρρήτου τέρψεως καὶ μυστηρίου.

Προχωρῶ ἀκόμη, ἀπὸ ὁδοῦ εἰς ὁδόν, εἰς τὴν τύχην. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐνόσφ βαδίζω, αὐξάνει ἡ περιέργειά μου καὶ ἐπιταχύνω τὰ βήματά μου. Μοῦ φαίνεται ἀδύνατον νὰ εἶνε οὕτω ὅλη ἡ πόλις. Φοβοῦμαι μὴ συναντήσω οἰκίαν ἢ ὁδὸν τινα ἢ ὅποια νὰ μοῦ ὑπενθυμίσῃ τὰς ἄλλας πόλεις καὶ νὰ κατastreψῇ τὸ ὥραϊον ὄνειρόν μου. Ἀλλ' ὄχι, τὸ ὄνειρόν διαρκεῖ· τὸ πᾶν εἶνε μικρόν, εὐγενές, μυστηριώδες.

Κάθε ἐκατὸν βήματα, μία μικρὰ πλατεῖα μονήρης, ἐν τῇ ὑποῖα ἴσταμαι κορτῶν τὴν ἀναπνοήν μου. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐν σταυροδρόμιον, χωρὶς ψυχὴν ζωσαν, —καὶ πάντοτε λευκὸν καὶ τὸ πᾶν λευκόν, —καὶ παρὰθυρα κλειστά, —καὶ σιγὴ. Καὶ εἰς κάθε θύραν νέον θέαμα: ἀψίδες, στύλοι, ἄνθη, πίδακες, φοινικες μία θαυμασία ποικιλία σχεδίων, χρωμάτων, φωτὸς, ἀρωμάτων, ἐδῶ μὲν ῥόδων, ἐκεῖ πορτοκαλεῶν καὶ περαιτέρω ἴων. Καὶ μαζὶ μὲ τὸ ἄρωμα πνέει τις ὁρσεροῦ ἀέρος, καὶ μὲ τὸν ἀέρα σιγηλὸς ἦχος γυναικείων φωνῶν, καὶ θόρυβος φύλλων, καὶ ἄσματα πτηνῶν· μία ἁρμονία ποικίλη, καὶ γλυκεῖα, ἥτις χωρὶς νὰ ταραξῇ τὴν ἡσυχίαν τῆς ὁδοῦ, ἠδύνει τὸ οὖς, ὥς ἡ ἡχώ ἀπομεμακρυσμένης μουσικῆς. Ἀ! δὲν εἶνε ὄνειρον! Ἡ Μαδρίτη, ἡ Ἰταλία, ἡ Εὐρώπη, εἶνε βε-

Θαίως πολὺ μακρὰν ἀπ' ἐδῶ ! Ἐδῶ εἶνε ἄλλη ζωὴ, ἐδῶ πνέει ὁ ἀήρ ἄλλου κόσμου, εὐρίσκομαι εἰς τὴν Ἀνατολὴν !

Ἐνθυμοῦμαι ὅτι στιγμὴν τινα ἔσθην ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ καί, δὲν εἰξεύρω πῶς, ἐνόησα αἰφνης ὅτι ἤμην μελαγχολικὸς καὶ ἀνήσυχος καὶ ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ μου ὑπῆρχε κενόν τι, ὅπερ ὁ θαυμασμός καὶ ἡ εὐχαρίστησις δὲν ἔχουν νὰ πληρώσωσι.

Ἡσθάνομην ἀκατάσχετον ἀνάγκην νὰ διεισδύσω εἰς τὰς οἰκίας ἐκείνας καὶ εἰς τοὺς κήπους ἐκείνους, νὰ ξεσχίσω, οὕτως εἰπεῖν, τὴν σκέπην τοῦ μυστηρίου, ὅπερ ἐκάλυπτε τὴν ζωὴν τῶν ἀγνώστων ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἐντός, νὰ συμμερισθῶ τὴν ζωὴν ἐκείνην, νὰ σφίξω μίαν χεῖρα καὶ νὰ προσηλωσῶ τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς δύο οἰκτιρμονὰς ὀφθαλμούς καὶ νὰ εἶπω :

— Εἶμαι ξένος, εἶμαι μόνος, θέλω νὰ εἶμαι καὶ ἐγὼ εὐτυχής, ἀφήσατέ με νὰ μείνω ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀνθέων σας, ἀφήσατέ με νὰ ἀπολαύσω ὅλα τὰ μυστήρια τοῦ παραδείσου σας, εἰπέτε μου ποῖοι εἰσθε, πῶς ζήτε, μειδιάσατέ μου, ἤσυχατά με, ἡ κεφαλὴ μου καίει !

Καὶ ἡ μελαγχολία αὕτη μέχρι τοιοῦτου σημείου ἔφθασεν, ὥστε εἶπον εἰς ἐμαυτὸν :

— Δὲν εἰμπορῶ νὰ μείνω εἰς τὴν πόλιν αὐτήν, ὑποφέρω, θὰ φύγω !

Καὶ θὰ ἀνεχώρουν πράγματι, ἐὰν ἐγκαίρως δὲν ἐνθυμοῦμην, ὅτι εἶχον εἰς τὸ θυλάκιον συστατικὴν ἐπιστολὴν πρὸς δύο νέους ἐκ Κορδύβης, ἀδελφούς φίλου μου τινος ἐκ Φλωρεντίας. Ἀνέβχλον τὴν περὶ φυγῆς ἀπόφασίν μου καὶ ἔτρεξα ἄμέσως πρὸς ἀναζήτησίν των.

Πόσον ἐγέλασαν ὅταν τοῖς εἶπον τὴν ἐντύπωσιν, τὴν ὁποίαν μοῦ ἔκαμην ἡ Κόρδυθα ! Μοῦ ἐπρότειναν νὰ ὑπάγωμεν ἄμέσως νὰ ἴδωμεν τὴν Μητρόπολιν, εἰσῆλθομεν εἰς μικρὰν τινα λευκὴν ὁδὸν καὶ διηυθύνθημεν πρὸς τὸν μητροπολιτικὸν ναόν.

Τὸ Τσαμίον τῆς Κορδύβης, ὅπερ μετετράπη εἰς Μητρόπολιν μετὰ τὴν ἐξωσιν τῶν Ἀράβων, ἀλλ' ὅπερ εἶνε πάντοτε τσαμίον, ἀνηγέρθη ἐπὶ τῶν ῥεπιῶν τῆς πρώτης Μητροπόλεως, πλησίον τῆς ὁχθῆς τοῦ Γουαδαλιβίρου.

Ἐπὶ Ἀβδουρραχμὰν ἤρχισεν ἡ ἀνέγερσις αὐτῆς ἐν ἔτει 785 ἢ 786.

— Ἀς κτίσωμεν ἐν τσαμίον, εἶπεν οὗτος, τὸ ὁποῖον νὰ ὑπερβαίνει τὰ τσαμία τοῦ Βαγδάτιου, τῆς Δαμασκού καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ, τὸ ὁποῖον νὰ εἶνε ὁ μεγαλύτερος ναὸς τοῦ Ἰσλάμ, τὸ ὁποῖον νὰ γίνῃ ἡ Μέκκα τῆς Δύσεως.

Αἱ ἐργασίαι ἤρχισαν μετὰ πολλῆς δραστηριότητος. Οἱ χριστιανοὶ αἰχμάλωτοι μετέφερον διὰ τὰ θεμέλια τοὺς λίθους τῶν κατὰστραφέντων ναῶν, ὁ Ἀβδουρραχμὰν ἐργάζετο αὐτὸς ὁ ἴδιος μίαν ὥραν καθ' ἑκάστην, τὸ τσαμίον, ἐν διαστήματι οὐχὶ πολλῶν ἐτῶν ἐγένετο, οἱ Καλίφαι, οἵτινες διεδέχθησαν τὸν Ἀβδουρραχμὰν τὸ ἐκαλλώπισαν, μετὰ ἐργασίαν δὲ σχεδὸν συνεχῇ, ἐνὸς αἰῶνος ἐπερατώθη.

— Ἐφθάσαμεν, μοὶ εἶπεν ὁ ἕτερος τῶν συνοδούντων με, σταθεὶς αἰφνης πρὸ μεγάλου κτιρίου.

Ἐνόμισα ὅτι ἦτο φρούριον. Ἦτο τὸ τεῖχος, ὅπερ περιβάλλει τὸ τσαμίον, ἀρχαῖον τεῖχος μετ' ἐπάλλεων, ὅπερ εἶχεν ἄλλοτε εἴκοσι μεγάλας θύρας, περὶ τὰς ὁποίας ὑπῆρχον ὡραιώτατα ἀρχαυργήματα καὶ θυρίδες τοξοειδεῖς, στηριζόμεναι ὑπὸ κορυφῶν στύλων καὶ ὅπερ ἦδη καλύπτεται ὑπὸ τριπλοῦ στρώματος ἀσβέστου.

Ὁ γῦρος τοῦ περιτειχίσματος ἐκείνου εἶνε ἕνας καλὸς περίπατος μετὰ τὸ φαγητόν· φαντασθῆτε τὸ μέγεθος τοῦ κτιρίου.

Ἡ κυρία πύλη τοῦ περιτειχίσματος κεῖται πρὸς ἄρκτον ἐν τῇ θέσει, ἐν ἣ εἰερίετο ὁ μινάρης τοῦ Ἀβδουρραχμὰν, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου ἐκυμάτιζεν ἡ μωαμεθανικὴ σημαία.

Εἰσῆλθομεν. Ἐνόμιζον ὅτι θὰ ἔβλεπον ἄμέσως τὸ ἰσω-

τερικὸν τοῦ Τσαμίου καὶ εὐρέθην ἐντὸς κήπου γέμοντος πορτοκαλεῶν, κυπαρίσσω καὶ φοινίκων, περιβαλλομένου ἐκ τῶν τριῶν πλευρῶν ὑπὸ κορυφωτάτου περιστύλου καὶ κλειομένου εἰς τὴν τετάρτην πλευρὰν ὑπὸ τῆς προσόψεως τοῦ τσαμίου.

Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κήπου τούτου ἦτο εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν Ἀράβων ἡ κρήνη διὰ τὸν καθαρισμὸν καὶ ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν δένδρων τούτων συνηθροίζοντο οἱ πιστοὶ προτοῦ νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸν ναόν.

Ἐστὴν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς παρατηρῶν περίξ καὶ ἀναπνέων τὸν καθαρὸν καὶ εὐώδη ἀέρα μετὰ ζωηροτάτης εὐχαριστήσεως, καὶ ἐπάλλετο ἡ καρδίᾳ μου σκεπτομένου ὅτι ἐκεῖ πλησίον ἔκειτο τὸ περίφημον τσαμίον, καὶ ἡσθάνομην συγχρόνως ἐμαυτὸν ὠθούμενον πρὸς τὴν θύραν ὑπὸ ἀκατάσχετου περιεργείας, καὶ συγκαταούμενον ὑπὸ ἀγνώστου παιδικοῦ φόβου.

— Ἀς ἔμβωμεν, μοῦ ἔλεγον οἱ σύντροφοι.

— Ἀκόμη μίαν στιγμὴν, ἀπεκρινόμην. Ἀφήσατέ με νὰ χορτάσω καλὰ τὴν γλυκύτητα τοῦ θεάματος.

Ἐπὶ τέλους ἐκινήθην καὶ χωρὶς κἄν νὰ παρατηρήσω τὴν θαυμασίαν θύραν, τὴν ὁποίαν οἱ σύντροφοι μοὶ ἔδειξαν, εἰσῆλθον.

Τί ἔκαμα ἢ τί εἶπα μόλις εἰσῆλθον δὲν εἰξεύρω, βεβαίως ὅμως καμμία παράδοξος φωνὴ πρέπει νὰ μοῦ διέφυγε ἢ καμμίαν παράδοξον κίνησιν θὰ ἔκαμα, διότι ἀνθρωποὶ τινες ἐρχόμενοι πρὸς με τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἤρχισαν νὰ γελοῦν, καὶ ἐστράφησαν ἐκ νέου νὰ ἴδωσι περίξ, ὡς νὰ ἐζήτουν τὸν λόγον τῆς ἄκρας ἐντυπώσεως, ἣν εἶχον ἐκδηλώσει.

Φαντασθῆτε ἐν δάσος καὶ ὑποθέσατε ὅτι εὐρίσκεσθε εἰς τὸ πυκνότερον αὐτοῦ μέρος καὶ ὅτι δὲν βλέπετε ἄλλο ἢ κορυμὰς δένδρων. Οὕτω καὶ ἐν τῷ τσαμίῳ, ὅπου δὴποτε καὶ ἂν στραφῆτε, ὁ ὀφθαλμός σας χάνεται ἐντὸς τῶν στύλων.

Εἶνε ἐν δάσος μαρμαρίνον τοῦ ὁποίου τὸ τέλος δὲν φαίνεται.

Ἀκολουθεῖτε διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ μίαν πρὸς μίαν τὰς μακροτάτας σειρὰς τῶν στύλων, αἵτινες διασταυροῦνται ἀνὰ πᾶν βῆμα μετ' ἄλλων ἀναριθμητῶν σειρῶν, καὶ φθάνετε εἰς τι βάθος ἡμιφωτισμένον, ὅπου νομίζετε ὅτι βλέπετε λευκάζοντας ἀκόμη ἄλλους στύλους.

Εἶνε δεκαεννέα νάρθηκες ἐκτεινόμεναι πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῶν βημάτων τοῦ εἰσερχομένου, τεμνόμεναι ὑπὸ ἐτέρων τριᾶκοντα δύο τοιούτων, καὶ ὑποδασταζόμεναι πάντες ὑπὸ ἐννεακοσίων καὶ πλέον στύλων ἐκ πορφυρίτιδος, ἐξ ἰάσπιδος, ἐκ μαρμάρου παντὸς χρώματος.

Ἐκαστος στῦλος ὑποστηρίζει ἐν κίονιον, μεταξὺ τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου στύλου ὑπάρχει ἐν τόξον, καὶ ἕτερον τοιοῦτον μεταξὺ κιονίου καὶ κιονίου, ὑπερκείμενον τοῦ πρώτου, ἀμφότερα δὲ ἔχουσι τὸ σχῆμα τοῦ πετάλου. Οὕτως ὥστε, ἐὰν φαντασθῆτε ὅτι οἱ στῦλοι εἶνε τόσοι κορμοὶ δένδρων, τὰ τόξα παριστάνουν τοὺς κλώνας, καὶ ἡ παρομοίωσις τοῦ τσαμίου πρὸς δάσος εἶνε πλήρης.

Ὁ μεσαῖος νάρθηξ, πολὺ εὐρύτερος τῶν ἄλλων, ἀπολήγει εἰς τὴν Μακσοῦρην ἥτις εἶνε τὸ ἱερώτερον μέρος τοῦ ναοῦ, ὅπου ἐλατρεῖτο τὸ Κοράνιον. Ἐδῶ, διὰ τῶν παραθύρων τοῦ ὑπερώου, κατέρχεται ὡρὰ ἀκτὶς φωτός, φωτίζουσα μίαν σειρὰν στύλων, ἐκεῖ εἶνε τὸ μέρος σκοτεινόν, παρεκεῖ κατέρχεται ἄλλη ἀκτὶς φωτίζουσα ἄλλον νάρθηκα.

Εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐκφράσω τὸ συναίσθημα τοῦ μυστηριώδους θαυμασμοῦ, τὸ ὁποῖον διεγείρει ἐν τῇ ψυχῇ τὸ θέαμα ἐκεῖνο. Ὁμοιάζει πρὸς αἰφνιδίαν ἀποκάλυψιν θρησκείας τινός, φύσεως καὶ ζωῆς ἀγνώστου, ἥτις ἀναρπάζει τὴν φαντασίαν σας ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀπολαύσεων τοῦ παραδείσου ἐκείνου, μεστοῦ ἔρωτος καὶ ἡδυπαθείας, ὅπου οἱ μακάριοι, καθήμενοι εἰς τὴν σκιὰν τῶν πυκνορῦλλων πλατάνων καὶ τῶν ἄνευ ἀκανθῶν ροδῶνων πίνουν ἀπὸ ἀγγεῖα χρυστάλλινα αἰνους σπινθηροβολοῦντας ὡς μαργαρίται, ἐγχεομένους ὑπὸ ἀθανάτων παιδίων, καὶ ἀναπαύονται εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν προσφιλοῦν παρθένων μὲ τοὺς μεγάλους μαύρους ὀφθαλμούς !

"Ολαί αἱ εἰκόνας τῆς αἰωνίας ἡδονῆς, τὴν ὁποίαν τὸ Κορῶνιον ὑπόσχεται εἰς τοὺς πιστοὺς, παρουσιάζονται ἀθρόως εἰς τὸν νοῦν σας, εἰς τὴν πρώτην θέαν τοῦ Τσαμίου, ζωηροῦ, φλογεραίου, ἀκτινοβολοῦσαι, καὶ σὰς δίδουν στιγμιαίαν γλυκυτάτην μέθην, ἥτις ἀφίνει ἐν τῇ καρδίᾳ σας ἀόριστόν τινα τρυφεράν μελαγχολίαν!

Βραχεῖα σύγχυσις τοῦ νοῦ καὶ ταχύς σπινθήρ, διατρέχων τὰς φλέβας, ἰδοὺ ἡ πρώτη αἴσθησις, ἣν δοκιμάζει τις εἰσερχόμενος εἰς τὴν μητροπόλιν τῆς Κορδύβης!

"Ας περιέλθωμεν ἀπὸ νόρθης εἰς νόρθηκα παρατηροῦντες τὰ πάντα λεπτομερῶς. Πόση ποικιλία ἐν τῷ κτιρίῳ ἔκειντο, τὸ ὅποιον ἐκ πρώτης ὀψεως φαίνεται ὁμοιόμορφον!

Αἱ ἀναλογίαι τῶν στύλων, τὰ σχέδια τῶν κιονοκράνων, τὰ σχήματα τῶν τόξων ἀλλάζον, δυναταί τις νὰ εἴπῃ, εἰς κάθε βῆμα. Τὸ πλεῖστον μέρος τῶν στύλων εἶνε αἰρχαῖοι, ληφθέντες ὑπὸ τῶν ἀράων ἐκ τῆς βορείου Ἰσπανίας, ἐκ τῆς Γαλλίας, ἐκ τῆς ῥωμαϊκῆς Ἀφρικῆς, λέγεται δὲ ὅτι εἰς τούτων ἀνῆκεν εἰς ναόν τινα τοῦ Γιάνου, ἐπὶ τῶν ἑρείπιων τοῦ ὁποίου κατεσκευάσθη ὁ ναός, ὃν οἱ "Αραβες κατέστρεψαν διὰ νὰ κτίσουν τὸ τσαμίον.

Ἐπὶ κιονοκράνων τινῶν διακρίνονται ἀκόμη τὰ ἔχνη τῶν σταυρῶν, οἱ ὅποιοι ἦσαν γεγλυμμένοι, καὶ τοὺς ὁποίους οἱ "Αραβες ἐθράυσαν διὰ σφυρίων.

Εἰς στύλους τινὰς εἶνε ἐμπεπηγμένα σίδηρα κεκυρτωμένα ἀπὸ τῶν ὁπίων, λέγεται, ὅτι οἱ "Αραβες ἔδεναν τοὺς Χριστιανούς καὶ ὑπάρχει ἐν, μεταξύ τῶν ἄλλων, ὡς ἡ δημόδης παράδοσις διηγείται, ἀπὸ τὸ ὅποιον χριστιανός τις ἔμεινε δέμενος ἐπὶ πολλὰ ἔτη, κατὰ τὸ χρονικὸν δὲ τοῦτο διάστημα κατῴρθωσε διὰ τῶν ὀνύχων νὰ χαράξῃ ἐπὶ τοῦ λίθου ἕνα σταυρόν, τὸν ὅποιον οἱ ξεναγοὶ δεικνύουν μὲ μεγάλην εὐλάβειαν.

[Ἐπεται συνέχεια].

Π. Α. ΒΑΛΒΗΣ

ΑΥΤΟΔΙΚΙΑ

Διήγημα ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ

Α'

Δὲν παρήλθε πολὺς καιρὸς ἀφότου ὁ σύζυγός μου μ' ἔφερεν εἰς τὴν πατρίδα του, ἐν τῇ δυτικῇ Ἀμερικῇ, ὅπου ἄλλοτε ἐπὶ τινα ἔτη κατὰ συνέχειαν, ἐξήσκει τὸ ἐπάγγελμα ἱατροῦ.

Ἐζῶμεν εἰς τὰ περίχωρα τοῦ Κιγκινάτι εὐχαριστημένοι καὶ εὐτυχεῖς, ἔχοντες ὡς ὀχύρωμα ἐναντίον τοῦ θορύβου καὶ τοῦ κονιορτοῦ τῆς πόλεως ταύτης πυκνοτάτους κήπους.

Ἐπειδὴ ὠμίλου κακῶς τὴν γλώσσαν τοῦ τόπου, εἴμεθα ἡναγκασμένοι, ὁ σύζυγός μου καὶ ἐγώ, ν' ἀποφεύγωμεν τὰς σχέσεις μὲ τὸν ἔξω κόσμον· πρὸς ἄκραν μου ὁμῶς εὐχαριστήσιν δὲν ἤργησα νὰ παρκτηρήσω, ὅτι οἱ γείτονές μας ὠμίλου τὴν γερμανικὴν. Ἐσχετίσθημεν καὶ ὅπως τινὰ τῶν συμπερόντων μας συνεταυτίζοντο, ἡ γνωριμία μας, προσελθοῦσα ἐξ ἀρχῆς ἐνεκα τούτων, ἔγινε κατόπιν ζωηροτάτη.

Οἱ γείτονές μας ἐκαλοῦντο Ροβέρτος καὶ Ζέννη Λεύτων. Ἡ Ζέννη Λεύτων δὲν ἦτο εὐμορφος, οὔτε ὀξύς, ἀλλ' ἡ ἀγαθότης τῆς καρδίας της καὶ ὁ εὐθυμὸς της χαρακτήρ μ' ἔκαμε νὰ μεταβάλλω καθόλου τὴν περὶ τῆς καρδίας τῶν Ἀμερικανίδων γνώμην μου. Ὁ τρόπος τοῦ σκέπτεσθαι ὁμῶς, ἕκαστον κίνημα τοῦ σώματός της καὶ ἡ ἀπαράμιλλος ἀπαθεία της, ἦν κατ' ἀρχὰς ἐξελάμβανον διὰ ψυχρότητα, καθ' ὅλα συνεφώνουν μὲ τὰς περὶ Ἀμερικανίδων ιδέας μου.

Ὁ σύζυγός της ἦτο εὐμορφος, ζωηρός, ὀλίγον ὁμῶς ἀπότομος, παιδείας οὐχὶ τῆς τυχεύσης καὶ σπανίως ἐραστηριότητος. Οἱ κομψοὶ τρόποι του ἤθελον ἐκληφθῇ εὐκόλως ὡς ἐπι-

τετηδευμένοι παρ' ἐκείνου, ὅστις δὲν τὸν ἐγνώριζε καλῶς.

Ὁ γάμος τῶν ἡδύνατο νὰ θεωρηθῇ καθ' ὅλα εὐτυχής, ἂν καὶ ἐτελέσθη ὑπὸ εἰωνούς πολὺ δυσάρεστους. Κατὰ τὴν γνώμην τῶν συγγενῶν του, ὁ Λεύτων δὲν ἔπρεπε νὰ νυμφευθῇ τὴν Ζέννην ὡς πτωχὴν καὶ ἀσημάντου καταγωγῆς. Μολονότι δὲ φύσει ἦτο μάλλον ἐνδοτικός, ὁ ἔρως του ὁμῶς τῷ ἐνέπνευσε θάρρος καὶ μίαν τῶν ἡμερῶν παρουσίασε τὴν Ζέννην εἰς τοὺς γονεῖς του ὡς μέλλουσαν σύζυγόν του.

Ἡ μήτηρ του, γυνὴ ἡπίου χαρακτήρος καὶ ἀδύνατος, ἤθελε τὴν δεχθῇ προθύμως ὡς θυγατέρα της, ἐὰν δὲν ἐφοβεῖτο ν' ἀντιταχθῇ εἰς τὴν θέλησιν τοῦ συζύγου της.

Οὗτος δὲ πλουσιώτατος, ἔχων μεγίστην πολιτικὴν ἐπιρροὴν καὶ ἄκρως τιμώμενος διὰ τὰ μεγάλα του προτερήματα, ἐδέχθη τὴν Ζέννην ψυχρότατα καὶ τὴν ἀπεχαιρέτισε μὲ τρόπον τρανῶς ἐμφαίνοντα ὅτι δὲν ἐπεθύμει νὰ ἐκκτηρήσῃ περαιτέρω σχέσεις.

Οἱ μελλονύμφαι μετὰ λύπης καὶ ψυχικοῦ πόνου ἐγκατέλειπον τὸν ἄκαρδον αὐτὸν ἄνθρωπον.

Ἐὰν δὲ ποτε τὸ μέτωπόν της ἐσκίαζον δυσάρεστοι λογισμοί, ὁ ἔρως τοῦ Ροβέρτου τοὺς ἀπεδίωκε πάντοτε. Ἡ Ζέννη ἀφ' ἑτέρου, διὰ τῆς ἀπεριόριστου ἀφοσιώσεώς της, ἀδρῶς ἀντήμεμβε τὸν ἄνθρωπον, ἥτις δι' αὐτὴν ἐθυσίασε πλοῦτον, ἀγάπην γονέων καὶ οὐδέποτε ἐθεώρησε τὸ τοιοῦτον ὡς θυσίαν ἐκ μέρους του. Ὁ μὲν ἦτο τὸ πᾶν διὰ τὸν δὲ καὶ, κατὰ συνέπειαν, ἦσαν εὐτυχεῖς.

Ὁ Ροβέρτος Λεύτων ἦτο δικαστής. Ἐνῶ οὗτος, ἐκκληρῶν τὸ καθήκον του, ὑπερήσπιζε τὸ δίκαιον τῶν ἀδυνάτων καὶ ἐξεφώνει λαμπροὺς λόγους, ἡ Ζέννη ἡσύχως καὶ μετὰ φρονήσεως διεύθυνε τὴν χαριστάτην οἰκίαν της.

Συνήθως συντηροῦμεθα τὴν ἐσπέραν ἢ εἰς τὸν κῆπόν μας ἢ εἰς τὸν ἰδικὸν των· οὕτω δὲ μᾶς παρουσιαζέτο ἡ εὐκαιρία νὰ προμηθεύωμεν εἰς τοὺς κεκτηκότας ἀπὸ τὴν ἐκτέλεισιν τῶν καθηκόντων των συζύγους μας ὅλα τὰ θέληγτρα τῆς οἰοκῆς εὐδαιμονίας· συχνὰ δὲ μάλιστα ἐπὶ ὀλοκλήρους ὥρας ἐφλυαροῦμεν μὲ παιδικὴν ἀφροντισίαν.

Πάντα ὁμῶς ταῦτα ὤφειλον νὰ μεταβληθῶσιν.

Ἐἴχομεν ἥδη παρατηρήσει ὅτι ὁ Λεύτων ἐπέστρεφεν ἐνίοτε ἐν τῇ οἰκίᾳ του σκυθρωπὸς καὶ κακῶς διατεθειμένος· μίαν μάλιστα ἡμέραν ἀνήγγειλε μετὰ φρίκης εἰς τὸν σύζυγόν μου, ὅτι ὁ πατήρ του, ὅστις διέμενε πάντοτε ἐν τῇ δυτικῇ Ἀμερικῇ, ἐπέμενε νὰ διαζευχθῇ τὴν Ζέννην καὶ νὰ νυμφευθῇ ἄλλην πλουσίαν καὶ ὡραίαν γυναῖκα, αἱ κοινωνικαὶ σχέσεις τῆς ὁποίας ἤθελον τῷ παράσχει λαμπρὸν μέλλον.

Ἡ Ζέννη, ἐννοεῖται, οὐδὲν τῶν τοιούτων ἤκουεν· ὁ Ροβέρτος μάλιστα τῇ ἐδείκνυνεν ἕκτοτε ἔτι περισσοτέρην ἀγάπην καὶ ἀγαθότητα.

Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐχρειάσθη εἰς τὸν Λεύτωνα νὰ κάμῃ μικρὸν ταξείδιον. Ἐνῶ ἡ Ζέννη προητοίμαζε τὴν ἀποσκευὴν του, ἐγὼ ἐκαθήμην εἰς τὴν ὥρῃαν τῆς ὑποδοχῆς της αἰθουσῶν, ἡ θύρα τῆς ὁποίας ἔφερεν εἰς τὸν κῆπον· εἶχε σχεδὸν τὰ πάντα τοποθετημένα, ὅτε μ' ἐκραῖξαν ἀπὸ τὴν οἰκίαν ἔμμενον ἔξω μικρὰ τινα μόνον πράγματα καὶ ἐν πολὺκροτον.

Μετὰ τινα καιρόν, ἐνῶ εὐρισκόμην εἰς τὸν κῆπόν μας μετὰ τὸ γεῦμα, ἤκουσα τὴν Νέλλη — οὕτως ἐκαλεῖτο ἡ μαῦρη ὑπηρέτρια τῶν Λεύτων — ἀναγγέλλουσαν τῷ κυρίῳ της τὴν ἀφίξιν κυρίου τινὸς Ράλφ Λεύτων. Ἐγνώριζον ὅτι οὗτος ἦτο ὁ ἐξάδελφος τοῦ Ροβέρτου καὶ ἤκουσα νὰ τὸν λέγουν εἰς ἄκρον ἀπότομον καὶ ἀσπλαγχνον. Ἐντὸς ὀλίγου καιροῦ, μεταξύ τούτου καὶ τοῦ Λεύτων συνήφθη ἐμπαθέστατος διάλογος. Διὰ νὰ μὴ φανῶ ἀδιάκριτος, εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν, καθότι ἀπὸ τὸν κῆπον ἡδυνάμην νὰ ἀκούω καὶ τὴν παραμικρὰν λέξιν. Δὲν εἶχον διέλθει τὸ κατώφλιον, ὅτε ἡ κουσα τὴν φωνὴν τῆς Ζέννης ἤχηροτέρην παρὰ ποτε.

— Πᾶσα λέξις σας, ἡ παρουσία σας αὐτή, εἶναι δι' ἐμὲ ὕβρις, ἔλεγεν αὕτη.